ਦੀਪਕ ਪੁੱਤਰ ਲਕਸਮਣ ਡੋਂਗਰੇ
ਬਨਾਮ
ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ & ਹੋਰ
(ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 139 ਦੀ 2022)
ਜਨਵਰੀ 28, 2022
[ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਅਤੇ ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਨਿਆਂਕਾਂ]

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1951 – ਧਾਰਾ 56(1)(ਅ)(ਬ) – ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 151 – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਡੀ), 19(5) – ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਧਾਰਾ 56(1)(ਅ)(ਬ) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ 5 ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 15.12.20 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਹਰਵਾਸ ਦੇ ਚੁਕਾਉਣ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਚੁਕਾਉਣ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਫੈਸਲਾ: ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੁਕਾਉਣ ਹੁਕਮ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧ 2013 ਅਤੇ 2018 ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ 2020 ਵਿੱਚ ਬਾਹਰਵਾਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ 2020 ਦੇ ਦੋ ਅਪਰਾਧ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹਨ – ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਸਨ – ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ) ਅਤੇ (ਬ) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ – ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 02.06.20 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਚੁਕਾਉਣ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ – ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਚੁਕਾਉਣ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 151, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ – 02.06.20 ਤੋਂ ਚੁਕਾਉਣ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਤੀਜਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਿਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ – ਚੁਕਾਉਣ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੀ ਕੋਈ ਅਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰਵਾਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਵਧੀ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਇੱਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਕ ਸਧਾਰਣ ਉਪਾਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਚੁਕਾਏ ਗਏ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1951 - ਐਸ.56 - ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1951 - ਐਸ.56 - ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ - ਫੈਸਲਾ: ਅਦਾਲਤ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਆਧਾਰਿਤ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਪਰਿਆਪਤਤਾ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਮਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਮਾਲਾ ਫਾਈਡ, ਅਤਾਰਕਤਾ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1951 - ਐਸ.56 ਅਤੇ 58 - ਫੈਸਲਾ: ਐਸ.58 ਦੇ ਸਾਦੇ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਸ.56 ਅਧੀਨ ਇਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ - ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਇਕ ਵਿਚਾਰਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸ.ਐਸ.56 ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ - ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਉਦਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਵਧੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਡੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ (ਡੀ) ਅਧੀਨ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਚਛੇਦ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (5) ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਉਪਬੰਧ (ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤਤਾ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਖਰੀ ਉਤਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 4 ਅਤੇ 12]

1.2 ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਉਪਾਯ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਅਸਰ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਸਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 56 ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਉਪਾਯ ਹੈ। ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਉਦਦੇਸ਼ਕ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਤਰਾ, ਖ਼ਤਰਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਨ। ਖੰਡ (ਬ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਉਦਦੇਸ਼ਕ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡ (ਬ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵੈਧ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7]

1.3ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸੋਧੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 151 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪ-ਮੰਡਲ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 7 ਜੁਲਾਈ 2020 ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਖਾਵਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। 7 ਜੁਲਾਈ 2020 ਨੂੰ ਦਿਖਾਵਾ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 2 ਜੂਨ 2020 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਪਤੀਜਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀ

ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 56 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਾਰਣਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਪਰਿਆਪਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਮਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਤਦ ਦਖਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਮਗਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਲਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਮਾਲਾ ਫਾਈਡ, ਅਤਾਰਕਿਕਤਾ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 9 ਅਤੇ 10][47-E-H; 48-A-C]

1.4 ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 2 ਜੂਨ 2020 ਦਾ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਹਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2 ਜੂਨ 2020 ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਤੀਜਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਿਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਹਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ 2013 ਅਤੇ 2018 ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਲਾਈਵ ਲਿੰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਲ 2020 ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 2020 ਦੇ ਦੋ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ. ਪਹਿਲੀ ਉਕਤ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਰਸ਼ਾ ਬੈਂਕਰ ਹੈ। 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਕਿ ਵਰਸ਼ਾ ਬੈਂਕਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਉਕਤ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਿਹਾ ਦੋ ਅਪਰਾਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਦੋ ਮਾਮਲੇ. ਇਸ ਲਈ, ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 56 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਡਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1)(d) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਖੜਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਸਮੈਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਮਨਮਾਨੀ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। [ਪੈਰਾ 11][48-D-H]

1.5 ਧਾਰਾ 58 ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 56 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ। ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਤਮ ਸਮਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 56 ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮਨਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਵਧੀ ਲਈ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮਨਨ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। 15 ਦਸੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਪੜਚੋਲ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ

ਕਿ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਵਧੀ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਵਧੀ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1)(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 13]

ਪੰਧਰੀਨਾਥ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਰੰਗਨੇਕਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1973) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 372 : [1973] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 63 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[1973] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 63

ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਪੈਰਾ 6

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 139 ਆਫ 2022।

ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਵਿੱਚ, ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ, 20.08.2021 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 224 ਆਫ 2021।

ਸੰਦੀਪ ਸੁਧਾਕਰ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸਚਿਨ ਪਾਟਿਲ, ਰਾਹੁਲ ਚਿਤਨਿਸ, ਆਦਿਤਯ ਏ. ਪਾਂਡੇ, ਜਿਓ ਜੋਸਫ, ਮਿਸ ਸ਼ਵੇਤਲ ਸ਼ੇਪਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

1. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਮਿਤੀ 15 ਦਸੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1951 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ “1951 ਐਕਟ”) ਦੀ ਧਾਰਾ 56(1)(a)(b) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਮੰਡੇਲਗਾਓਂ, ਤਾਲੁਕਾ ਬਦਨਾਪੁਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲਨਾ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲਨਾ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ 5 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲਨਾ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲਨਾ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ 5 ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ‘ਏ’ ਅਤੇ ‘ਬੀ’ ਦੇ ਗੁਪਤ ਇਨ-ਕੈਮਰਾ ਬਿਆਨਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ

ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 15 ਦਸੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਅਧੀਨ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਿਤੀ 20 ਅਗਸਤ 2021 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਗਵਾਹਾਂ 'ਏ' ਅਤੇ 'ਬੀ' ਦੇ ਗੁਪਤ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਗਵਾਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ "ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.") ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਅਪਰਾਧ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਖਲਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਚਿੰਤਾ, ਖਤਰਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

2. ਸ੍ਰੀ ਸੰਦੀਪ ਸੁਧਾਕਰ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਸਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਣ ਕੁਚੇ, ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ (ਐਮ.ਐਲ.ਏ.) ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਲਾ ਫਾਈਡ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲੇ (ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ 15 ਦੇ 2020) ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ 'ਤੇ ਵਰਸ਼ਾ ਬੈਂਕਰ ਦੁਆਰਾ ਜਲਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਦਨਾਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਰਸ਼ਾ ਬੈਂਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਲਿਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਨੇਹੇ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਐਮ.ਐਲ.ਏ., ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਰਸ਼ਾ ਬੈਂਕਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਦਈ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ 7 ਜੁਲਾਈ 2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਿਖਾਏ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ 1951 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਅਧੀਨ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ 'ਏ' ਅਤੇ 'ਬੀ' ਦੇ ਇਨ-ਕੈਮਰਾ ਬਿਆਨ ਆਮ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 5 ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 2013 ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ 2018 ਦੇ ਹਨ। ਚੌਥਾ ਅਪਰਾਧ 2020 ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 354, 354ਏ, 354ਡੀ, 509 ਅਤੇ 506 ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਅਪਰਾਧ ਧਾਰਾਵਾਂ 509, 501, 506 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 67 ਅਤੇ 67(ਏ) ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧ ਪੁਰਾਣੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੀਵਿਤ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 2020 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਕੀ ਦੋ ਅਪਰਾਧ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਜਾਂ (ਬ) ਦੇ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਚੁਕਾਏ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖਾਮੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ 'ਤੇ ਮਾਲਫਾਈਡ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ "Cr.PC") ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2 ਜੂਨ 2020 ਨੂੰ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ Cr.PC ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਵੱਲੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਚੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਦੋ ਸਾਲ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਚੁਕਾਏ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਸ੍ਰੀ ਸਚਿਨ ਪਾਟਿਲ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਉਪਸਥਿਤ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਅਤੇ (ਬ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ Cr.PC ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਚੁਕਾਏ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਚੁਕਾਏ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੁਕਾਏ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

4. ਅਸੀਂ ਤਰਕਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1)(ਡੀ) ਦੇ ਖੰਡ (ਡੀ) ਅਧੀਨ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਖੰਡ (5) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਖੰਡ (ਡੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਸਰਤ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 19(1)(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

5. 1951 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"56. ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹਟਾਉਣਾ-

[(1)] ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗ੍ਰੇਟਰ ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਅ) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਖਤਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ (ਬੀ) ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬਲ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 12, 16 ਜਾਂ 17 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਗੂ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਾਂ [(ਬੀਬੀ) ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ (1) ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਇਕ, ਵਿਰੋਧੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਤਰਨਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1980 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਜਨਤਕ ਆਰਡਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂ (2) ਸਮੁਦਾਇਕ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਂ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਜਾਂ (ਸੀ) ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਢੋਲ ਦੀ ਥਾਪ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਕਾਰਵਾਈ [ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਾਰਵਾਈ], ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਫੈਲਣ ਜਾਂ ਫੈਲਾਉ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ [ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ (ਚਾਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ), ਅਜਿਹੇ ਮਾਰਗ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ & ਓਆਰਐਸ.ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ

ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਉਣ ਲਈ ਨਾ ਕਹਿਣਾ (ਇਸਨੂੰ ਇੱਥੇ "ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਜਿਥੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

[(2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਬਣਾਈ ਗਈ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੇ ਪਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨੇੜਲੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਉਕਤ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਪੋਸਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

(ਅਧੀਨ ਰੇਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ)

ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਕਿਹੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਕਲੋਜ਼ (ਅ), (ਬੀ), (ਬੀਬੀ), ਅਤੇ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਕਲੋਜ਼ (ਅ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਲੋਜ਼ (ਅ) ਵਿੱਚ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਤਰਾ, ਖਤਰਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕਲੋਜ਼ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬਲ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 12, 16 ਜਾਂ 17 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਕਲੋਜ਼ (ਬੀ) ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਗਵਾਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਇ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

6. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਧਾਰਾ 56 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(d) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੰਧਰੀਨਾਥ ਸ਼੍ਰੀਧਰ ਰੰਗਨੇਕਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ' ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 9 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਬਾਹਰਵਾਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਾਂ ਉਚਿਤਤਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 59 ਅਧੀਨ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 56 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

7. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਾਹਰਵਾਸ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਉਪਾਯ ਹੈ। ਬਾਹਰਵਾਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਸਰ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਜਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਜਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਸਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 56 ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਉਪਾਯ ਹੈ। ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਅ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਦਦੇਸ਼ਕ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਤਰਾ, ਖ਼ਤਰਾ

ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਖੰਡ (ਬ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਉਦਦੇਸ਼ਕ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋਰ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧਿਆਇ 12, 16 ਜਾਂ 17 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਲੱਗਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 12 ਸਿੱਕੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੋਹਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 16 ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ 17 ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਬ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਕਈ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਖੰਡ (ਬ) ਅਧੀਨ ਬਾਹਰਵਾਸ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਖੰਡ (ਬ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਹਰਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡ (ਬ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵੈਧ ਬਾਹਰਵਾਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਹੈ।

8. 2 ਜੂਨ 2019 ਨੂੰ, ਬਦਨਾਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲਨਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਬਦਨਾਪੁਰ ਵਿਖੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 7 ਦੇ 1981 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 151 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਹੀ ਛੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 7 ਜੁਲਾਈ 2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੋ-ਕਾਜ਼ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 2 ਜੂਨ 2020 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਮੇਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। 2 ਜੂਨ 2020 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ (ਐਨੈਕਸਚਰ ਪੀ-4) ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ 9 ਜੂਨ 2020 ਤੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੇਵੇ।

9. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਲਈ ਸੋਧੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 151 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਸ਼ੰਕਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਕਮਿਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਵ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 7 ਜੁਲਾਈ 2020 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੋ-ਕਾਜ਼ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 7 ਜੁਲਾਈ 2020 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੋ-ਕਾਜ਼ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2 ਜੂਨ 2020 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਪਤੀਜਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

10. ਸੈਕਸ਼ਨ 56 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਾਰਣਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 56 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਉਦਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਾਰਣ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੂਤ

ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪਰਿਆਪਤਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਉਦੋਂ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਬੇਵਕੂਫੀ, ਗੈਰ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਦੇ ਅਧਾਰ।

11. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉੱਤੇ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਲਾਗੂਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 2 ਜੂਨ 2020 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਨਿਆਂਕਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 151 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 2 ਜੂਨ 2020 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪਤੀਜਨਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੇਪਰਵਾਹ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 2013 ਅਤੇ 2018 ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਅਪਰਾਧ ਹਨ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ 2020 ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੀਵਿਤ ਲਿੰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। 2020 ਦੇ ਦੋ ਅਪਰਾਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਇੱਕ ਉਕਤ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਕਤ ਵਰਸ਼ਾ ਬੈਂਕਰ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਰਸ਼ਾ ਬੈਂਕਰ ਉਕਤ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਕਤ ਦੋ ਅਪਰਾਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 56 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ) ਅਤੇ (ਬ) ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤਰਕਸੰਗਤਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਣ ਨੂੰ ਖਰਾ ਉੱਤਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਲਾਗੂਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦੀ ਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

13. 1951 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 58 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

“58. ਧਾਰਾ 55, 56, 57 ਅਤੇ 57ਏ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜ ਅਵਧੀ - ਧਾਰਾ 55, 56, 57 ਅਤੇ 57ਏ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਸ਼ਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਕੋਈ ਭਾਗ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਤਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ”।

ਧਾਰਾ 58 ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 56 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਕਸ਼ਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਕਸ਼ਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਹ ਅਵਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗੀ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 56 ਅਧੀਨ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕਸ਼ਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮਨਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ

ਉਦਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਮੂਲਾਂਕਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਵਧੀ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਕਸ਼ਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਵਧੀ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਕਸ਼ਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਨ ਦੀ ਅਪਲਾਈ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।

15 ਦਸੰਬਰ 2020 ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਨਨ ਦੀ ਅਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਵਧੀ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸ਼ਾਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ (ਡੀ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

14. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਭਾਗਿਆਵਸ਼, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਕ ਸਧਾਰਣ ਉਪਾਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਚਲਿਤ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਰਖਿਆ ਜਾਵੇ।

15. ਤਦਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। 15ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੁਕਮ, ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਅਗਸਤ 2021 ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

16. ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਰੂਪਾਂਸ਼ੀ ਵਿਰਾਂਗ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate